

DE HEMELVAART VAN ELIA

Elia is een van de grootste profeten uit de Bijbel, passend in het feest van Allerheiligen. In de Andreaskerk, op het glas-in-loodraam 6, is zijn 'hemelvaart' afgebeeld. Elia sterft geen gewone dood. Hij wordt ten hemel opgenomen in een wagen van vuur, getrokken door paarden van vuur. Wie was deze profeet?

Elia leefde in een woelige tijd, in de 9de eeuw voor Christus. Na de dood van koning Salomon was het koninkrijk uiteengevallen in een Noordrijk Israël en een Zuidrijk Juda. Het was een tijd van verval op godsdienstig gebied. Onder koning Achab en zijn vrouw Izabel werden voor de verering van de afgod Baäl nieuwe tempels en altaren opgericht. Het optreden van Elia stond van het begin tot einde in het teken van de verdediging van het geloof in JHWH als de enige ware God van Israël. Deze verdediging loopt uit op een krachtmeting tussen Elia en de profeten van Baäl op de berg Karmel. Hier toonde JHWH zich de ware God (zie *Rondom Johannes* nr. 3, 2021). Na het uitschakelen van de profeten van Baäl trachtte Izabel hem te doden, waarop Elia naar Juda vlucht.

Naast het wonder op de berg Karmel worden aan Elia verschillende wonderen toegeschreven. Hij kon waarzeggen en beschikte over magische krachten om regen op te roepen en te verhinderen (1 Kon 17:1). In Sarefat ontmoet hij een arme weduwe die hem haar laatste kommetje water en brood geeft. Tijdens de droogte zorgde Elia ervoor dat tot de eerste dag dat het weer zou gaan regenen haar pot met meel en de oliekruik niet leeg zouden raken. Enige tijd later wekte Elia haar zieke kind dat dood leek te zijn weer tot leven na het aanroepen van de Heer (1 Kon 17).

Moegestreden ziet Elia het soms helemaal niet meer zitten. Iedereen lijkt het geloof in JHWH verloren te hebben. Hij trekt de woestijn in en legt zich neer om onder een bremstruik te sterven. Hij geeft het op. Een engel bezoekt hem. Hij mag niet bij de pakken neerzitten en de engel laat hem eten en drinken en sterkt hem weer om op weg te gaan. Na een lange tocht komt hij aan de berg Horeb (of Sinai). De Heer vraagt aan hem: 'Elia, wat doe je hier?' Elia beklagt zich dat hij zich tevergeefs met volle overgave ingezet heeft voor de Heer, dat men Zijn altaren heeft vernield en Zijn profeten gedood 'en nu hebben ze het ook op mijn leven voorzien'. Daarop nodigt de Heer hem uit op de berg. Het verslag van deze ontmoeting behoort tot een van de mooiste passages uit de Bijbel: 'En daar kwam de Heer voorbij. Er ging een grote krachtige windvlaag voor de Heer uit, die de bergen spleet en de rotsen aan stukken sloeg, maar de Heer bevond zich niet in die windvlaag. Na de windvlaag kwam er een aardbeving, maar de Heer bevond zich niet in die aardbeving. Na de aardbeving was er vuur, maar de Heer bevond zich niet in dat vuur. Na het vuur klonk het gefluister van een zachte bries. Toen Elia dat hoorde sloeg hij zijn mantel voor zijn gezicht' (1 Kon 19: 11-13). Deze Godservaring vormde een bevestiging van Elia's ongebroken geloof en een teken dat God niet te vinden is in natuurelementen, zoals in het geloof in een Baäl. Alleen in een

hoorbare stilte kan God ervaren worden. Na deze Godsontmoeting draagt de Heer Elia op om terug te keren en Elisa als zijn opvolger te zalven.

Het einde van Elia's leven verloopt op wonderbaarlijke wijze. Nadat Elia met Elisa enkele steden had bezocht, gebeurde 's avonds het volgende: 'En terwijl ze liepen te praten, werden ze plotseling uit elkaar gedreven door een wagen van vuur, met paarden van vuur ervoor, en Elia werd in een stormwind meegevoerd naar de hemel. Elisa zag het gebeuren' en toen hij Elia niet meer kon zien, scheurde hij zijn kleren (1 Kon 2: 11-12).

De 'hemelvaart' van Elia heeft bij de joden geleid tot het geloof dat de profeet eens zal terugkeren om de komst van de Messias aan te kondigen. Deze verwachting is gebaseerd op het boek Maleachi waarin deze profeet voorspelt: 'Voordat de dag van de Heer aanbreekt, die groot is en ontzagwekkend, stuur ik jullie de profeet Elia' (3, 23-24). Tijdens het begin van het joods Paasfeest (de Sedermaaltijd) zetten de joden een extra beker wijn voor Elia klaar en wordt op elk besnijdenisfeest een stoel voor hem vrijgehouden.

De naam van Elia vinden we regelmatig terug in het Nieuwe Testament. Op de vraag van Jezus aan zijn leerlingen 'Wie zeggen de mensen dat ik ben?' antwoorden ze: 'Sommigen zeggen Johannes de Doper, anderen Elia, weer anderen Jeremia of een van de profeten' (Matt. 16: 14; Marcus 9: 11-13). Johannes de Doper wordt gezien als een voorloper van Jezus (Matt 11: 14). Als Jezus zijn leerlingen Petrus, Jacobus en Johannes meeneemt naar de top van een berg waar Hij voor hun ogen verandert van gedaante, verschijnen plotseling Mozes en Elia met wie Jezus in gesprek is (Matt. 17: 1-4).

Elia laat ons zien dat we niet moedeloos moeten worden als we het niet meer zien zitten. Zijn onwankelbare geloof in God geeft hem steeds opnieuw de kracht om door te gaan en vol te houden. Deze kracht vinden we terug als we samen zingen: 'Standvastig houden wij wacht, standvastig mensen van God. In twijfel gevangen, in donker verlangen, in duistere nacht: Standvastig houden wij wacht' (GvL 634).

(Foto: Detail koorraam Andreaskerk Weurt: De hemelvaart van Elia.)

SV

In: *Rondom Johannes*, jrg. 7, nr. 6, oktober 2021